

■ Δύο Νεοφανεῖς Ἅγιοι εἰς τὸν πολύφωτον Οὐρανὸν τῆς Ἐκκλησίας μας

Οἱ Ἅγιοι Νεομάρτυρες
Χρῖστος ὁ Πρεσβύτερος ἐξ Ἀνδραβίδος
καὶ Πανάγος Σισίνης ἐκ Γαστούνης
τῆς Πελοποννήσου
 † 9η Μαρτίου 1716

Μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τοὺς Ἐνετοὺς τὸ ἔτος 1684, ἡ ὕλικὴ καὶ πρὸ παντὸς ἡ θρησκευτικὴ κατάστασις τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἄλλαξε πρὸς τὸ καλύτερο. Πολλοί, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐξισλαμισθῆ ἐξ αἰτίας τῶν Τούρκων, ἐπέστρεψαν στὴν Ἐκκλησία.

Παρὰ τὶς πιέσεις καὶ τὴν προπαγάνδα, τὴν ὁποῖαν ἀσκοῦσαν πλέον καὶ οἱ Παπικοὶ στοὺς Ὁρθοδόξους, ἱεροὶ Ναοὶ ἄρχισαν νὰ ἀνεγείρωνται καὶ ἐγκαταλελειμμένα Μοναστήρια νὰ κατοικοῦνται ἐκ νέου ἀπὸ Μοναχοὺς.

Ἐν τούτοις, ἡ περίοδος αὐτὴ, σχετικῆς εἰρήνης καὶ ἐλευθερίας, διήρκεσε μόνο τρεῖς δεκαετίες, διότι τὸ ἔτος 1715 οἱ Τούρκοι κατέκτησαν καὶ πάλι τὸν Μωριά καὶ ἐπέδειξαν τρομακτικὴ ἀγριότητα πρὸς τὸν ἄμαχο χριστιανικὸ πληθυσμὸν.

Ὅσοι ἀπέφυγαν τὴν σφαγὴν κατέφυγαν στὰ ὄρη ἢ προσεπάθησαν

Ἱερὰ Εἰκὼν
 τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων
 τῶν μετὰ τὴν Ἄλωση τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως.

να διαφύγουν στην Δύσι, προκειμένου να μην υποστούν εξαναγκαστικὸ ἐξισλαμισμὸ.

* * *

Μεταξὺ τῶν περίπου πενήντα (50) ἀνωνύμων Μαρτύρων, οἱ ὁποῖοι ἐσφαγιάσθησαν στὴν περιοχή τῆς Ἡλείας κατὰ τὸ ἔτος 1716, συγκαταλέγονται οἱ δύο Ἅγιοι Νεομάρτυρες Χρῖστος καὶ Πανάγος, οἱ ὁποῖοι ἐμαρτύρησαν κατὰ τὴν περίοδο τῆς δευτέρας αὐτῆς Τουρκοκρατίας. Ἐγεννήθησαν «ὁ μὲν ἅγιος καὶ ἱερὸς Πανάγος εἰς μίαν χώραν Ἡλιδα ὀνομαζομένην κατὰ τὸ παλαιόν, κατὰ δὲ τὴν βαρβαρικὴν συνήθειαν Γαστούνην», «ὁ δὲ θαυμάσιος Χρῖστος εἰς ἓνα χωρίον τῆς αὐτῆς πόλεως Ἀνδραβίδα κατὰ κοινὸν λόγον».

Καὶ οἱ δύο προεῖρχοντο ἀπὸ γονεῖς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν δυστυχῶς ἀλλαξοπιστήσει, λόγῳ πιέσεων καὶ διωγμῶν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν Τούρκων.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς γονεῖς τους, ἀμφοτέρω οἱ Ἅγιοι προέκοπταν στὴν ἀρετὴ καὶ ἐτρέφοντο μὲ φόβο Θεοῦ καὶ μὲ τὶς ἐντολὰς τοῦ Εὐαγγελίου, διεκρίνοντο δὲ μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν τους, οἱ ὁποῖοι τοὺς εἶχαν σὲ μεγάλη ἐκτίμησι καὶ ὑπόληψι.

Καὶ ὁ μὲν Πανάγος (ἔπων. Σισίνης) ἐψηφίσθη ἐπανειλημμένως ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ὡς Σύνδικος (ἢ Σύντιχος) τῆς Γαστούνης, δηλαδὴ ἀποτελοῦσε τὸν σύνδεσμο τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων μὲ τὸν Βενετὸ Προβλεπτή, ὁ δὲ Χρῖστος ἐχειροτονήθη στὴν Πάτρα Ἱερεὺς ἔγγαμος ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Βυτίνης Γαβριήλ καὶ ἀπεστρέφετο τὰ πολιτικά, ἔχων πόθον ζωηρὸν «να μὴ θολώνεται τὸ νοερὸν τῆς ψυχῆς του ἀπὸ τὶς ἀπάτες τοῦ κόσμου καὶ ματαιότητας».

Ἐφθασε τότε στὴν Γαστούνη τῆς Ἡλείας ὁ Ὀσμὰν Πασᾶς, ὁ ὁποῖος εἶχε σταλῆ ἀπὸ τὸν Βεζῖρη Ἀλῆ Κιουμουρτζῆ, προκειμένου νὰ ἐξαναγκάσει τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐπιστρέψει στὴν Πατρώα Πίστι κατὰ τὴν Ἐνετοκρατία, νὰ ἐξισλαμισθοῦν ἐκ νέου.

* * *

Ὁ Ὀσμὰν Πασᾶς ἐκάλεσε τὸν Πανάγο καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν μεταστρέψει, μὲ τὸ ἐπιχειρήμα, ὅτι οἱ γονεῖς του εἶχαν ἀρνηθῆ τὸν Χρῖστο καὶ εἶχαν γίνεи Μουσουλμᾶνοι.

Ὁ Ἅγιος τοῦ ἀπήντησε, ὅτι *ὁ Χρῖστος εἶναι ἡ πνοή του, ἡ ζωή του, τὸ καύχημα καὶ ἡ ἀγαλλίασίς*

του, και ὅτι θὰ προτιμοῦσε νὰ ἀποθάνῃ μὲ τὰ πλέον φρικτὰ βασανιστήρια, παρὰ νὰ ἀρνηθῆ Αὐτόν.

Ἦ Πασᾶς, ὁ ὁποῖος ἐκτιμοῦσε τὸν Πανάγο, συνεβούλευσε αὐτὸν νὰ κρυφθῆ σὲ ἄλλο τόπον ἢ νὰ μεταβῆ στὴν Κέρκυρα, ὁ δὲ Ἅγιος δέχθηκε μὲν τὴν πρότασι αὐτὴν, ἀλλὰ κατὰ θεῖαν Πρόνοϊαν ἀσθένησε σοβαρὰ καὶ δὲν πραγματοποιοῖσε τὸν σκοπὸν του.

Ἦταν ἄρχισε νὰ συνέρχεται, ἐκάλεσε αὐτὸν ὁ Μουράτ Ἄγας σὲ ἀνάκρισι. Ἦ Ἅγιος, μετὰ ἀπὸ πολλὴ προσευχὴ, μὲ πνεῦμα ταπεινώσεως καὶ συντριβῆς, ἐμφανίσθηκε ἐνώπιον τοῦ Ἄγά, ὁ ὁποῖος ἄρχισε νὰ τὸν ἀπειλῆ μὲ φρικτὰς τιμωρίες καὶ θάνατο, προτείνων σὲ αὐτὸν νὰ ἀσπασθῆ τὴν πίστι τῶν νικητῶν, ὥστε νὰ κερδίσῃ τιμὰς καὶ πλοῦτη.

Ἦ Ἅγιος ὠμολόγησε μὲ ἡρεμία τὴν ἀκλόνητη πίστι του, ἀναθεματίσας τὴν πλάνη τοῦ Μωάμεθ, ἕνας δὲ ὑπηρετῆς τοῦ ἔδωσε τότε δυνατὸ ράπισμα, καὶ ἔρριξε τὸν Πανάγο κατὰ γῆς. Ἦ ἐκεῖνος ὁμως συνέχισε τὴν ὁμολογία του μὲ ἀκόμη μεγαλύτερη παρρησία, καὶ ὁ Ἄγας ἐδιέταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν χωρὶς χρονοτριβή.

Ἦ Μάρτυς δέχθηκε τὴν ἀπόφασι μὲ πολλὴ χαρὰ καὶ ἀκολούθησε τὸν δῆμιο μέχρι τὸν τόπο τῆς θανατώσεως. Μετὰ ἀπὸ μία τελευταία θερμὴ προσευχὴ, ἐγονάτισε καὶ ἔτεινε τὸν αὐχένα. Ἦ τιμὴ του κεφαλῆ ἀπετημήθη τὴν 1η Μαρτίου 1716.

Ἦρα Εἰκὼν ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς λειψανοθήκης τοῦ Ἁγίου Πανάρχου.

Ἦ ἀσεβεῖς ἐγκατέλειψαν τὸ μαρτυρικὸ σῶμα γιὰ νὰ τὸ κατασπαράξουν τὰ ἄγρια ζῶα, μετὰ δὲ δύο ἡμέρες, ὅταν κανένα ζῶο δὲν εἶχε ἀγγίξει τὸ ἱερὸ Λεῖψανο, ἔψησαν τὴν Κεφαλὴ του στὴν φωτιὰ καὶ τὴν ἔρριξαν στὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ὁμως δὲν ἐπλησίασαν Αὐτὴν.

Ἦ δῆμιοι ἐθαύμασαν καὶ μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἐπέτρεψαν στοὺς Χριστιανοὺς νὰ λάβουν τὸ τίμιον Λεῖψανο. Ἦ εὐσεβεῖς ἐνεταφίασαν Αὐτὸ στὸ ἱερὸ Βῆμα τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

* * *

Ἦ ἔτερος τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων, «ὁ θαυμάσιος Χρῖστος», συνελήφθη καὶ αὐτὸς τὴν ἴδια ἡμέρα μὲ τὸν Ἅγιο Πανάγο καὶ παρέμενε σιδηροδέσμιος στὴν φυλακὴ. Ἦ τύραννος δικαστῆς ἀνέκρινε αὐτὸν ἐπανειλημμένως καὶ τὸν προέτρεπε νὰ ἀλλαξοπιστήσῃ μὲ δελεαστικὰ ἀνταλλάγματα.

Στὴν φυλακὴ ἐπεσκέπτετο Αὐτὸν τακτικὰ ἢ σύζυγός του μὲ τὰ

δύο τέκνα του και τὸν ἐκλιπαροῦσε νὰ ἀρνηθῆ τὴν ἀγία Πίστι μας.

Ὁ Χρῖστος τελικὰ ἐφάνη, ὅτι πρὸς στιγμὴν ἐκλονίσθη καὶ ἦταν ἔτοιμος νὰ ὑποκύψῃ καὶ νὰ ἀλλαξοπιστήσῃ.

Ἡ λυπηρὰ αὐτὴ εἶδησις εἶχε ἤδη ἀνακοινωθῆ στὴν πόλι, ὅταν ὁ Ἄγας διέταξε νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλοι οἱ Ἱερεῖς τῆς περιοχῆς καὶ νὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ καταδώσουν ὅσους εἶχαν ἐπιστρέψει στὴν Πατρῶα Πίστι κατὰ τὴν Ἑνετοκρατία.

Οἱ Ἱερεῖς ἀρνήθηκαν νὰ ἐνδώσουν στὴν διαταγὴ αὐτὴ καὶ ἐφυλακίσθησαν ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκετο ὁ Χρῖστος. **Τ**ότε, εἰς ἐπήκοον πάντων, ὁ προεστὼς τῶν Κληρικῶν ἤλεγξε μὲ σκληροῦς λόγους τὸν Χρῖστο γιὰ τὴν ἀπόφασί του καὶ τὸν παρεκίνησε νὰ μὴν μολύνῃ τὴν Ἱερωσύνη του μὲ τὴν ἀρνησι, ἀλλὰ νὰ ὑπομείνῃ ὀλίγον, ὥστε νὰ στεφανωθῆ στὸν Οὐρανὸ αἰωνίως.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἄναψαν τὸν θεῖο ἔρωτα στὴν καρδιά τοῦ Ἱερέως Χρῖστου, ὁ ὁποῖος ἀνεστέναξε ἐκ βάθους καρδίας καὶ μεταμελήθηκε γιὰ τὴν δειλία του, πρὸς χαρὰν ὄλων τῶν συμπρεσβυτέρων του, οἱ ὁποῖοι ἐδόξασαν τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Πίστεώς μας Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἐνίσχυσαν τὸν συνδεσμότη τους νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὸ Μαρτύριο.

Ὁ εὐλογημένος Πρεσβύτερος Χρῖστος, μετὰ ἀπὸ ὀλονύκτιες δακρύρροες προσευχῆς καὶ ψαλμωδίες, παρουσιάσθηκε τὸ πρωῖ τῆς 9ης Μαρτίου 1716, Μνήμη τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μεγαλομαρτύρων, στὸν δικαστὴ καὶ ἀντὶ τῆς ὁμολογίας ἐξισλαμισμού, μεταξὺ ἄλλων, ἀνεφώνησε:

«**Εὐχαριστῶ τὸν Χριστὸν μου καὶ Βασιλέα τῆς κτίσεως, ὁ Ὅποῖος δὲν μὲ ἐγκατέλειψε καὶ δὲν ἐπέτρεψε νὰ πέσω εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἀλλὰ μοῦ ἔστειλε ὀδηγοὺς σωτηρίους, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐχειραγώγησαν πάλιν εἰς τὴν Εὐσέβειαν**».

Καὶ ἀτενίζων εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, ἔκραζε:

«**Μὴ γένοιτο, Χριστέ μου, νὰ Σὲ ἀρνηθῶ ποτέ, ἀλλὰ θέλω ἀποθάνει διὰ τὸ ὄνομά Σου τὸ ἅγιον**».

Τότε ἐστράφη πρὸς τοὺς δημίους του, λέγων:

«**Χριστιανὸς ἡμουν καὶ εἶμαι καὶ τὸν Χριστὸν σέβομαι σὺν τῷ Πατρὶ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι**».

Ὁ κριτής, πλήρης ὀργῆς, προσέταξε νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Ἅγιο

πάραυτα, ὁ δὲ ἔνθεος Ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου ἔσπευδε πρὸς τὸν τόπον τοῦ Μαρτυρίου χαίρων καὶ προσευχόμενος στὸν Θεὸ νὰ τὸν συναριθμήσῃ με τοὺς ἐργάτες τῆς ἑνδεκάτης ὥρας.

Στὸ πρῶτο κτύπημα τοῦ δημίου τὸ ξίφος ἔσπασε, στὸ δεύτερο ἐλύγισε ὡσὰν μολύβι «καὶ τὴν τρίτην φορὰν τὸν ἔσφαξεν ὡς πρόβατον».

Τὸ ἱερὸ Λειψάνον παρέμεινε ἄταφον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ὅπως καὶ τοῦ Ἁγίου Πανάγου, ὥστε νὰ γίνῃ τροφή τῶν ἀγρίων ζώων, πλὴν ματαίως.

Τὴν τετάρτη ἡμέρα, οἱ Τοῦρκοι ἐπέτρεψαν στοὺς Χριστιανοὺς νὰ παραλάβουν τὸ σῶμα τοῦ Μάρτυρος. **Οἱ** εὐσεβεῖς ἐνεταφίασαν τοῦτο εὐλαβῶς στὴν Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐκεῖ ὅπου εἶχαν ἐναποθέσει καὶ τὸν Ἅγιο Πανάγο πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν.

* * *

Οἱ νεοφανεῖς Ἅγιοι Νεομάρτυρες Πανάγος καὶ Χρῖστος τιμῶνται τὴν 9ῃ Μαρτίου καὶ ἡ Ἀκολουθία Αὐτῶν συμψάλλεται μετὰ τὴν Ἀκολουθία τῶν ἐνδόξων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων.

Ἡ ὑπαρξις τῶν δύο Ἠλείων Νεομαρτύρων ἐπισημάνθηκε στοὺς καιροὺς μας γιὰ πρώτη φορὰ τὸ ἔτος 2004 σὲ Συνέδριο, ὅπου ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Συμεὼν Πασχαλίδης ἐπαρουσίασε Ἀνακοίνωσι μετὰ θέμα «*Μεταβυζαντινοὶ Ὑμνογράφοι ἐξ Ἀγράφων (17ος-19ος αἰῶνας)*». Ἀναφερόμενος στὸν Ὑμνογράφο Ζαχαρία Καραντινὸ (18ος αἰ.), ἔκανε γνωστὴ τὴν ὑπαρξί τῶν μέχρι τότε ἀγνώστων Μαρτύρων, γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ ρηθεὶς Ζαχαρίας Καραντινὸς εἶχε συντάξει Ἀσματικὴν Ἀκολουθίαν καὶ τὸ Συναξάριον Αὐτῶν.

Στὰ τέλη τοῦ ἔτους 2005, μία ἀκόμη εὐχάριστη εἶδησι ἀνέμενε τοὺς Ἠλείους: ὁ Διδάκτωρ τῆς Νεωτέρας Ἱστορίας Ἰωάννης Χατζῆς ἐδημοσίευσε τὰ δύο σχετικὰ Κείμενα τοῦ Ζαχαρίου Καραντινοῦ, τὰ ὁποῖα σώζονται στὸν Κώδικα ὑπ' ἀριθμὸν #919 τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βουκουρεστίου.

Μὲ τὶς προσπάθειες τῆς Μητροπόλεως Ἠλείας, ἤλθαν στὸ φῶς περισσότερα στοιχεῖα γιὰ τοὺς Ἁγίους, μετὰ ἀποκορύφωμα τὴν ἀνακάλυψι μικροῦ τμήματος ἐκ τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Πανάγου. **Τ**ὸ ἔτος 2010, ὁ Ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Γαστούνης ἀνεκοίνωσε, ὅτι σὲ παλαιὰ ξύλινη Λειψανοθήκη στὸ Σκευοφυλάκιο τοῦ Ναοῦ εὐρέθη, μετὰξὺ ἄλλων ἱερῶν Λειψάνων,

καὶ ἓνα μικρὸ ὄστουν καλυμμένο μὲ κερί.

Ὅταν ἀφαιρέθηκε τὸ κερί, ἀπεκαλύφθησαν χαραγμένες ἐπάνω στὸ ὄστουν οἱ λέξεις: «*Πανάγος. Γαστούνη*» καὶ ἡ χρονολογία «*1716*». Ἐγινε τότε προφανῆς ἡ ταυτότητα τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου.

Ἐτοποθετήθη ἔκτοτε σὲ νέα Λειψανοθήκη καὶ λιτανεύεται κατ' ἔτος στὴν Ἑορτὴ τῶν Ἁγίων, τὴν 9η Μαρτίου.

Οἱ σωροὶ τῶν Ἁγίων δὲν ἔχουν ἐντοπισθῆ, ἐφ' ὅσον μετὰ τὸ Μαρτύριό τους ἐνεταφιάσθησαν ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ παλαιοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Γαστούνης, ὁ ὁποῖος ὁμως κατεδαφίσθηκε πρὸ δεκαετιῶν, ὅταν ἡ ὑπαρξὶς τῶν δύο Νεομαρτύρων ἦταν ἀκόμη ἄγνωστη. Στὴν θέσι τοῦ κατεδαφισθέντος Ναοῦ εὐρίσκεται σήμερα ἡ πλατεία τῆς πόλεως. Στὸ σημεῖο τοῦ Ἱεροῦ Βήματος ὑπάρχει σχετικὸ Μνημεῖο, προκειμένου νὰ ἐπισημαίνεται ὁ Τάφος τῶν Ἁγίων.

Ἡ Μνήμη τῶν δύο Νεοφανῶν Ἁγίων Μαρτύρων ἐπανεωρτάσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ μὲ κάθε ἐπισημότητα ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολι Ἑλείας τὴν 9η Μαρτίου 2007 πολ. ἡμ. στὸν σύγχρονο Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὴν Γαστούνη.

*Τῷ δὲ ἐν Τριάδι Παναγίῳ Θεῷ,
τῷ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ,
προσκύνησις καὶ εὐχαριστία,
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν!*

